

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

26 ianuarie 2017 *

„Recurs — Concurență — Înțelegeri — Piețele belgiană, germană, franceză, italiană, neerlandeză și austriacă ale produselor și accesoriilor pentru baie — Decizie de constatare a unei încălcări a articolului 101 TFUE și a articolului 53 din Acordul privind Spațiul Economic European — Coordonarea prețurilor și schimbul de informații comerciale sensibile — Încălcare unică — Probă — Amenzi — Competență de fond — Termen rezonabil — Proportionalitate”

În cauza C-626/13 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 29 noiembrie 2013,

Villeroy & Boch Austria GmbH, cu sediul în Mondsee (Austria), reprezentată de A. Reidlinger și de J. Weichbrodt, Rechtsanwälte,

recurentă,

cealaltă parte din procedură fiind:

Comisia Europeană, reprezentată de M. Kellerbauer, de L. Malferrari și de F. Ronkes Agerbeek, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

pârâtă în primă instanță,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul A. Tizzano, vicepreședintele Curții, îndeplinind funcția de președinte al Camerei întâi, doamna M. Berger și domnii E. Levits, S. Rodin (raportor) și F. Biltgen, judecători,

avocat general: domnul M. Wathelet,

grefier: domnul K. Malacek, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 10 septembrie 2015,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

* * Limba de procedură: germana.

Hotărâre

- 1 Prin recursul formulat, Villeroy & Boch Austria GmbH (denumită în continuare „Villeroy & Boch Austria”) solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 16 septembrie 2013, Villeroy & Boch Austria și alții/Comisia (T-373/10, T-374/10, T-382/10 și T-402/10, nepublicată, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2013:455), în măsura în care prin această hotărâre Tribunalul a respins acțiunea sa prin care a solicitat anularea Deciziei C(2010) 4185 final a Comisiei din 23 iunie 2010 privind o procedură în temeiul articolului 101 TFUE și al articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul COMP/39092 – Produse și accesorii pentru baie) (denumită în continuare „decizia în litigiu”) în măsura în care o privește.

Cadrul juridic

Regulamentul (CE) nr. 1/2003

- 2 Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele [101 și 102 TFUE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167) prevede la articolul 23 alineatele (2) și (3):

„(2) Comisia poate aplica, prin decizie, amenzi asupra întreprinderilor și asociațiilor de întreprinderi atunci când, în mod intenționat sau din neglijență, acestea:

(a) încalcă articolul [101 sau 102 TFUE] [...]

[...]

Pentru fiecare întreprindere și asociație de întreprinderi care participă la încălcarea normelor, amenda nu depășește 10 % din cifra de afaceri totală din exercițiul financiar precedent.

[...]

(3) La stabilirea valorii amenzii, se iau în considerare atât gravitatea, cât și durata încălcării.”

Orientările din 2006

- 3 Orientările privind calcularea amenzilor aplicate în temeiul articolului 23 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 (JO 2006, C 210, p. 2, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 264, denumite în continuare „Orientările din 2006”) prevăd, la punctul 2, că, în ceea ce privește stabilirea amenzilor, „Comisia trebuie să țină seama de durata și gravitatea încălcării” și că „amenda aplicată nu trebuie să depășească limitele indicate la articolul 23 alineatul (2) al doilea și al treilea paragraf din Regulamentul (CE) nr. 1/2003”.
- 4 Punctul 37 din Orientările din 2006 prevede:

„Cu toate că prezentele orientări prezintă metodologia generală de stabilire a amenzilor, particularitățile unei cauze date sau necesitatea de a atinge un nivel disuasiv într-o anumită cauză pot justifica abaterea Comisiei de la această metodologie sau de la limitele fixate la punctul 21.”

Istoricul litigiului și decizia în litigiu

- 5 Produsele vizate de încălcare sunt produse și accesorii pentru baie, încadrate în una dintre următoarele trei subgrupe de produse, și anume robinete, cabine de duș și accesorii pentru acestea, precum și produse ceramice (denumite în continuare „cele trei subgrupe de produse”).
- 6 Istoricul litigiului a fost descris de Tribunal la punctele 1-19 din hotărârea atacată și poate fi rezumat după cum urmează.
- 7 Prin decizia în litigiu, Comisia a constatat existența unei încălcări a articolului 101 alineatul (1) TFUE și a articolului 53 din Acordul privind Spațiul Economic European din 2 mai 1992 (JO 1994, L 1, p. 3, Ediție specială, 11/vol. 53, p. 4, denumit în continuare „Acordul privind SEE”) în sectorul produselor și al accesoriilor pentru baie. Această încălcare, la care ar fi participat 17 întreprinderi, s-ar fi desfășurat în diferite perioade, cuprinse între 16 octombrie 1992 și 9 noiembrie 2004, și ar fi luat forma unui ansamblu de acorduri anticoncurențiale sau de practici concertate pe teritoriile belgian, german, francez, italian, neerlandez și austriac.
- 8 Mai precis, în decizia în litigiu, Comisia a arătat că încălcarea constatată consta, în primul rând, în coordonarea de către fabricanții menționați de produse și accesorii pentru baie a creșterilor de prețuri anuale și a altor elemente de stabilire a prețurilor, cu ocazia unor reuniuni regulate desfășurate în cadrul unor asociații naționale profesionale, în al doilea rând, în stabilirea sau în coordonarea prețurilor cu ocazia unor evenimente specifice precum creșterea costului cu materiile prime, introducerea euro și instituirea taxării rutiere și, în al treilea rând, în divulgarea și în schimbul de informații comerciale sensibile. În plus, Comisia a constatat că stabilirea prețurilor în sectorul produselor și al accesoriilor pentru baie urma un ciclu anual. În acest cadru, fabricanții stabileau propriile bareme de prețuri, care rămâneau în general în vigoare timp de un an și serveau drept bază pentru relațiile comerciale cu distribuitorii cu ridicata.
- 9 Villeroy & Boch Austria, precum și celelalte reclamante în primă instanță, Villeroy & Boch AG (denumită în continuare „Villeroy & Boch”), Villeroy & Boch SAS (denumită în continuare „Villeroy & Boch Franța”), precum și Villeroy & Boch Belgium SA (denumită în continuare „Villeroy & Boch Belgia”), își desfășoară activitatea în sectorul echipamentelor sanitare pentru baie. Villeroy & Boch deține integral capitalul Villeroy & Boch Austria, al Villeroy & Boch Franța, al Villeroy & Boch Belgia, al Ucosan BV și al filialelor sale, precum și al Villeroy & Boch SARL.
- 10 La 15 iulie 2004, Masco Corp. și filialele sale, printre care Hansgrohe AG, care produce robinete, și Hüppe GmbH, care produce cabine de duș, au informat Comisia despre existența unei înțelegeri în sectorul produselor și al accesoriilor pentru baie și au solicitat să beneficieze de imunitate la amenzi în temeiul Comunicării Comisiei privind imunitatea la amenzi și reducerea cuantumului amenzilor în cauzele referitoare la înțelegeri (JO 2002, C 45, p. 3, denumită în continuare „Comunicarea din 2002 privind cooperarea”) sau, cu titlu subsidiar, de o reducere a cuantumului amenzilor care puteau fi pronunțate împotriva acestora. La 2 martie 2005, Comisia a adoptat o decizie condițională de imunitate la amendă în favoarea Masco, în conformitate cu punctul 8 litera (a) și cu punctul 15 din această comunicare.
- 11 La 9 și la 10 noiembrie 2004, Comisia a efectuat inspecții inopinate în incintele mai multor societăți și asociații naționale profesionale care își desfășurau activitatea în sectorul produselor și al accesoriilor pentru baie.
- 12 La 15 și la 19 noiembrie 2004, Grohe Beteiligungs GmbH și filialele sale și, respectiv, American Standard Inc. (denumită în continuare „Ideal Standard”) au solicitat imunitatea la amenzi în temeiul Comunicării din 2002 privind cooperarea sau, cu titlu subsidiar, reducerea cuantumului acestora.

- 13 După ce, în perioada 15 noiembrie 2005-16 mai 2006, a adresat solicitări de informații mai multor societăți și asociații care își desfășurau activitatea în sectorul produselor și al accesoriilor pentru baie, inclusiv reclamantelor în primă instanță, la 26 martie 2007, Comisia a adoptat o comunicare privind obiecțiunile, care le-a fost notificată.
- 14 La 17 și la 19 ianuarie 2006, Roca SARL și, respectiv, Hansa Metallwerke AG și filialele sale au solicitat de asemenea să beneficieze de imunitate la amenzi în temeiul Comunicării din 2002 privind cooperarea sau, cu titlu subsidiar, de reducerea cuantumului acestora. La 20 ianuarie 2006, Aloys F. Dornbracht GmbH & Co KG Armaturenfabrik a formulat o cerere similară.
- 15 În urma unei audieri, desfășurată în perioada 12-14 noiembrie 2007, la care au participat reclamantele în primă instanță, a transmiterii, la 9 iulie 2009, a unei scrisori de prezentare a faptelor, prin care acestea erau atenționate cu privire la anumite probe pe care Comisia intenționa să se întemeieze în cadrul adoptării unei decizii finale, și a solicitărilor de informații suplimentare adresate ulterior în special acestor reclamante în primă instanță, la 23 iunie 2010, Comisia a adoptat decizia în litigiu. În această decizie, Comisia a considerat că practicile descrise la punctul 8 de mai sus făceau parte dintr-un plan global care urmărea restrângerea concurenței dintre destinatarii acestei decizii și prezentau caracteristicile unei încălcări unice și continue, al cărei domeniu de aplicare acoperea cele trei subgrupe de produse și cuprindea teritoriile belgian, german, francez, italian, neerlandez și austriac. În această privință, instituția menționată a subliniat în special că practicile respective se conformaseră unui model recurent care s-a dovedit a fi același în cele șase state membre vizate de investigația sa. Comisia a evidențiat deopotrivă existența unor asociații naționale profesionale pentru toate cele trei subgrupe de produse, pe care le-a numit „organisme de coordonare”, a unor asociații naționale profesionale care aveau membri a căror activitate privea cel puțin două dintre cele trei subgrupe de produse, asociații pe care le-a numit „asociații multiprodus”, precum și a unor asociații specializate având membri a căror activitate privea una dintre cele trei subgrupe de produse. În sfârșit, Comisia a constatat prezența unui grup central de întreprinderi care au participat la înțelegeri în diferite state membre și în cadrul organismelor de coordonare și al asociațiilor multiprodus.
- 16 Potrivit Comisiei, reclamantele în primă instanță au participat la încălcarea în discuție în calitate de membri ai următoarelor asociații, și anume IndustrieForum Sanitär, care a înlocuit Freundeskreis der deutschen Sanitärindustrie din anul 2001, Arbeitskreis Baden und Dusch, care a înlocuit Arbeitskreis Duschabtrennungen din anul 2003, și Fachverband Sanitär-Keramische Industrie în Germania, Arbeitskreis Sanitärindustrie (denumită în continuare „ASI”) în Austria, Vitreous China-group în Belgia, Sanitair Fabrikanten Platform în Țările de Jos și Association française des industries de céramique sanitaire în Franța. În ceea ce privește încălcarea săvârșită în Țările de Jos, Comisia a constatat în esență, în considerentul (1179) al deciziei în litigiu, că întreprinderilor care au participat la aceasta nu li se putea aplica o amendă pe acest temei, din cauza prescripției.
- 17 La articolul 1 din decizia în litigiu, Comisia a enumerat întreprinderile sancționate pentru o încălcare a articolului 101 TFUE și, începând cu 1 ianuarie 1994, a articolului 53 din Acordul privind SEE, din cauza participării lor la o înțelegere în sectorul produselor și al accesoriilor pentru baie, în Belgia, în Germania, în Franța, în Italia, în Țările de Jos și în Austria, în perioade variabile, cuprinse între 16 octombrie 1992 și 9 noiembrie 2004. În ceea ce privește reclamantele în primă instanță, la articolul 1 alineatul (1) din decizia menționată, Comisia a sancționat Villeroy & Boch pentru participarea sa la această încălcare unică între 28 septembrie 1994 și 9 noiembrie 2004, iar filialele sale Villeroy & Boch Austria, Villeroy & Boch Belgia și Villeroy & Boch Franța, pentru perioade cuprinse între 12 octombrie 1994 și cel mai devreme 9 noiembrie 2004.
- 18 La articolul 2 alineatul (8) din decizia în litigiu, Comisia a aplicat amenzi, în primul rând, Villeroy & Boch, de 54 436 347 de euro, în al doilea rând, în solidar, Villeroy & Boch și Villeroy & Boch Austria, de 6 083 604 euro, în al treilea rând, în solidar, Villeroy & Boch și Villeroy & Boch Belgia, de

2 942 608 euro, și, în al patrulea rând, în solidar, Villeroy & Boch și Villeroy & Boch Franța, de 8 068 441 de euro. Cuantumul total al amenzilor aplicate reclamantelor în primă instanță s-a ridicat, așadar, la 71 531 000 de euro.

- 19 Pentru calcularea acestor amenzi, Comisia s-a întemeiat pe Orientările din 2006.

Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

- 20 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 8 septembrie 2010, recurenta a introdus o acțiune în cauza T-373/10 prin care urmărea anularea deciziei în litigiu în măsura în care aceasta o privește sau, cu titlu subsidiar, reducerea cuantumului amenzii care i-a fost aplicată.
- 21 În susținerea concluziilor în anulare, recurenta a arătat în fața Tribunalului că Comisia a calificat în mod greșit încălcarea constatată ca fiind o încălcare unică, complexă și continuă și, cu titlu subsidiar, că, procedând astfel, Comisia a încălcat obligația de motivare întrucât nu a delimitat suficient de precis piețele relevante. În plus, recurenta a susținut că Comisia a considerat în mod greșit că participase la o înțelegere pe piața austriacă. În această privință, recurenta a invocat lipsa unor probe privind o încălcare în Austria. În sfârșit, ea a contestat caracterul solidar al amenzii care i-a fost aplicată și a susținut că o eroare de apreciere vicia calculul acesteia, că amenda respectivă trebuia redusă având în vedere durata excesivă a procedurii administrative și că era disproporționată.
- 22 Cu titlu subsidiar, recurenta a prezentat concluzii privind reducerea cuantumului amenzii aplicate.
- 23 Prin hotărârea atacată, Tribunalul a respins acțiunea în totalitate.

Concluziile părților

- 24 Recurenta solicită Curții:
- anularea în totalitate a hotărârii atacate în măsura în care prin această hotărâre Tribunalul a respins acțiunea pe care a formulat-o;
 - cu titlu subsidiar, anularea în parte a hotărârii atacate;
 - cu titlu mai subsidiar, reducerea cuantumului amenzii care i-a fost aplicată;
 - cu titlu foarte subsidiar, anularea hotărârii atacate și trimiterea cauzei spre judecare Tribunalului și
 - obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.
- 25 Comisia solicită Curții:
- respingerea recursului în totalitate ca fiind în parte inadmisibil și în parte vădit nefondat și
 - obligarea recurente la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la recurs

- 26 În susținerea recursului formulat, recurenta invocă patru motive. Primul motiv este întemeiat pe o eroare de drept săvârșită de Tribunal în aprecierea încălcărilor pretins săvârșite în Austria. Al doilea motiv este întemeiat pe o eroare de drept săvârșită de acesta în constatarea unei încălcări complexe și

continue. Al treilea motiv este întemeiat pe faptul că Tribunalul nu și-ar fi exercitat competența de fond pentru a controla cuantumul amenzii aplicate. Al patrulea motiv este întemeiat pe o încălcare a principiului proporționalității.

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe o apreciere eronată în ceea ce privește încălcările pretins săvârșite în Austria

Argumentația părților

- 27 Prin intermediul primului motiv, recurenta susține că constatările Tribunalului sunt eronate din punct de vedere juridic în ceea ce privește preținsele încălcări materiale săvârșite în Austria în perioada cuprinsă între 12 octombrie 1994 și 9 noiembrie 2004 și trebuie, așadar, să fie cenzurate.
- 28 În ceea ce privește, mai specific, anul 1994, la punctele 175 și 176 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi interpretat extensiv constatările Comisiei, modificând astfel motivarea deciziei în litigiu cu încălcarea articolului 296 al doilea paragraf TFUE. Astfel, contrar celor statuate de Tribunal, în considerentele (299)-(301) ale deciziei în litigiu, Comisia nu ar fi arătat că, în cadrul reuniunilor ASI care au avut loc în anul 1994, era vorba nu numai despre cabine de duș și despre robinete, ci și despre produse ceramice pentru baie.
- 29 În ceea ce privește anii 1995-1997, la punctele 185, 190 și 196 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi observat că recurenta a participat la discuții ilicite în cursul reuniunilor desfășurate la 16 noiembrie 1995, la 23 aprilie 1996 și la 15 octombrie 1997.
- 30 Totuși, în privința reuniunii desfășurate la 16 noiembrie 1995, recurenta susține în esență că această concluzie este viciată de erori de drept cel puțin pentru motivul că Tribunalul nu ar fi răspuns la toate argumentele sale. Observațiile Tribunalului cuprinse la punctul 189 și următoarele din hotărârea atacată și referitoare la reuniunea din 23 aprilie 1996, potrivit cărora este nerelevant că discuția în cauză a fost organizată la cererea distribuitorilor cu ridicata, ar fi de asemenea viciate de erori de drept, întrucât există o explicație alternativă pe deplin licită pentru practicile imputate, potrivit căreia distribuitorii cu ridicata în sectorul produselor pentru baie solicitau în mod expres introducerea unor liste de prețuri anuale la anumite date pentru a putea să publice propriile cataloage. În plus, în ceea ce privește reuniunea din 15 octombrie 1997, la punctul 194 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi depășit limitele controlului de legalitate prevăzut la articolul 263 TFUE întrucât s-a întemeiat pe motive care nu figurau în comunicarea privind obiecțiunile a Comisiei.
- 31 În privința anului 1998, observațiile Tribunalului cuprinse la punctul 197 și următoarele din hotărârea atacată, referitoare la pretinsa participare a recurente la o încălcare a legislației privind înțelegerile, ar fi deopotrivă viciate de erori de drept deoarece ar fi contradictorii. Astfel, la punctele 197-202 din hotărârea menționată, Tribunalul ar fi observat că Comisia nu a dovedit participarea recurente în anul 1998 la discuții contrare dreptului concurenței. Mai precis, mărturia Masco nu ar fi permis dovedirea unei asemenea participări. Ar fi illogic ca Tribunalul să se întemeieze în continuare pe aceeași mărturie a Masco, la punctul 203 din aceeași hotărâre, pentru a dovedi că recurenta nu s-a distanțat de practicile ilicite în anul 1998. Pe de altă parte, nici această mărturie, nici celelalte indicii menționate la punctul 203 amintit nu ar permite dovedirea lipsei distanțării recurente. Așadar, Tribunalul ar fi încălcat și principiile juridice, stabilite de jurisprudență, potrivit cărora o serie de indicii este suficientă pentru demonstrarea caracterului contrar dreptului concurenței al unei reuniuni numai atunci când demonstrează caracterul sistematic al reuniunilor, precum și conținutul lor anticoncurențial și atunci când acest fapt este susținut de declarația dată de o întreprindere care are o valoare probantă importantă. În prezenta cauză nu ar fi îndeplinită niciuna dintre aceste două condiții.

- 32 În ceea ce privește anul 1999, concluziile Tribunalului cuprinse la punctul 208 din hotărârea atacată, potrivit cărora proba furnizată de Comisie, și anume procesul-verbal olograf al reuniunii ASI din 6 septembrie 1999 redactat de Ideal Standard, demonstrează corespunzător cerințelor legale participarea recurente la discuții ilicite, ar fi viciate de erori de drept. Astfel, mărturia unei întreprinderi care a solicitat o reducere a amenzii în temeiul Comunicării din 2002 privind cooperarea nu poate constitui o dovadă suficientă a existenței unei încălcări din moment ce exactitatea sa este contestată de mai multe alte întreprinderi acuzate.
- 33 În ceea ce privește anul 2000, la punctul 214 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi apreciat, întemeindu-se pe procesul-verbal al reuniunii ASI din 12 și din 13 octombrie 2000, că, în pofida inexistenței unor dovezi directe ale participării recurente la acțiunile anticoncurențiale din acel an, „trebuie să se arate că efectele discuțiilor ilicite care s-au desfășurat în anul 1999 s-au manifestat în anul 2000”. Or, acest proces-verbal, pe care Tribunalul îl interpretează de altfel în mod eronat, nu ar constitui o dovadă suficientă în această privință.
- 34 În ceea ce privește anul 2001, la punctele 214-218 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi reținut participarea recurente la discuțiile ilicite pentru simplul motiv că preținsele discuții ilicite din cursul anului 2000 ar fi continuat să își producă efectele. Pentru a-și motiva observațiile, Tribunalul s-ar fi limitat să facă trimitere la considerentele (652)-(658) ale deciziei în litigiu, fără a explica modul în care observațiile la care face trimitere sunt convingătoare.
- 35 În ceea ce privește anii 2002 și 2003, Tribunalul nu ar fi ținut seama de afirmațiile recurente.
- 36 În sfârșit, în ceea ce privește anul 2004, observațiile Tribunalului cuprinse la punctul 228 din hotărârea atacată ar fi contradictorii și viciate de o eroare de drept. Astfel, la acest punct, Tribunalul ar fi apreciat că recurenta, care nu a participat la reuniunea ASI din 22 ianuarie 2004, a fost informată prin intermediul procesului-verbal al reuniunii despre deciziile luate de concurenții săi în cursul acesteia, în timp ce, la punctul 212 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat că faptul că procesele-verbale ale reuniunilor ASI trebuiau în principiu să fie transmise tuturor membrilor asociației menționate nu permitea, în sine, să se dovedească că recurenta luase efectiv cunoștință de acestea.
- 37 Comisia solicită respingerea primului motiv.

Aprecierea Curții

- 38 Prin intermediul primului motiv, recurenta invocă diverse erori în constatările Tribunalului cu privire la încălcări pretins săvârșite în Austria între 12 octombrie 1994 și 9 noiembrie 2004.
- 39 În ceea ce privește, în primul rând, argumentele recurente referitoare la anul 1994, trebuie să se constate că recurenta se limitează în speță să reproducă argumentația invocată în primă instanță în fața Tribunalului. Aceeași concluzie este valabilă și în ceea ce privește argumentele privind reuniunea din 23 aprilie 1996.
- 40 Or, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, un recurs trebuie să indice cu precizie elementele criticate din hotărârea a cărei anulare se solicită, precum și argumentele juridice care susțin în mod concret această cerere. Nu îndeplinește această cerință recursul care, fără a cuprinde cel puțin o argumentare prin care să se urmărească în mod precis identificarea erorii de drept care ar vicia hotărârea atacată, se limitează la reproducerea motivelor și a argumentelor care au fost deja prezentate în fața Tribunalului. Astfel, un asemenea recurs constituie în realitate o cerere prin care se urmărește o simplă reexaminare a cererii introductive depuse la Tribunal, ceea ce nu este de competența Curții (a se vedea în special Hotărârea din 30 iunie 2005, Eurocermex/OAPI, C-286/04 P, EU:C:2005:422, punctele 49 și 50, precum și Hotărârea din 12 septembrie 2006, Reynolds Tobacco și alții/Comisia, C-131/03 P, EU:C:2006:541, punctele 49 și 50).

- 41 Prin urmare, argumentele recurente referitoare la anul 1994 și la reuniunea din 23 aprilie 1996 trebuie respinse ca inadmisibile.
- 42 În ceea ce privește, în al doilea rând, argumentele recurente referitoare la reuniunile care au avut loc la 16 noiembrie 1995 și la 15 octombrie 1997, întemeiate în esență pe nemotivarea hotărârii atacate, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, obligația de motivare nu impune Tribunalului să realizeze o expunere care să urmeze în mod exhaustiv și unul câte unul toate raționamentele formulate de părțile în litigiu. Motivarea poate fi, așadar, implicită, cu condiția să permită persoanelor interesate să cunoască motivele pentru care Tribunalul nu a admis argumentele lor, iar Curții să dispună de elemente suficiente pentru a-și exercita controlul (a se vedea în special Hotărârea din 2 aprilie 2009, Bouygues și Bouygues Télécom/Comisia, C-431/07 P, EU:C:2009:223, punctul 42, precum și Hotărârea din 22 mai 2014, Armando Álvarez/Comisia, C-36/12 P, EU:C:2014:349, punctul 31).
- 43 Or, în speță, la punctele 180-185 și 192-196 din hotărârea atacată, Tribunalul a examinat și a respins argumentele recurente referitoare la încălcările săvârșite în Austria în ceea ce privește aceste diferite reuniuni. În cazul fiecăreia dintre ele, Tribunalul a făcut trimitere la probe pertinente și la decizia în litigiu înainte de a respinge argumentația recurente ca fiind nefondată. Procedând astfel, Tribunalul a motivat hotărârea atacată.
- 44 Prin urmare, argumentele recurente menționate la punctul 42 din prezenta hotărâre trebuie să fie respinse.
- 45 În ceea ce privește reuniunea din 15 octombrie 1997, se impune în plus respingerea argumentului recurente potrivit căruia Tribunalul s-ar fi întemeiat pe motive care nu ar fi fost incluse în comunicarea privind obiecțiunile a Comisiei. Astfel, trebuie să se constate că, la punctul 194 din hotărârea atacată, Tribunalul s-a întemeiat pe motivele expuse în considerentele (295) și (307) ale deciziei în litigiu. Or, referitor la acest aspect, recurenta nu a invocat în fața Tribunalului o discordanță între această decizie și comunicarea privind obiecțiunile. În consecință, conform unei jurisprudențe constante (a se vedea în special Hotărârea din 22 octombrie 2015, AC-Treuhand/Comisia, C-194/14 P, EU:C:2015:717, punctul 54), recurenta nu poate să invoce un asemenea argument în stadiul recursului în fața Curții.
- 46 În ceea ce privește, în al treilea rând, reuniunile din 30 aprilie 1998 și din 18 iunie 1998, trebuie arătat că, la punctul 199 din hotărârea atacată, Tribunalul a constatat că nicio probă prezentată de Comisie nu permite dovedirea participării recurente la încălcare. Totuși, la punctul 203 din hotărârea menționată, Tribunalul a considerat în mod clar că, în lipsa unei distanțări publice a recurente și din cauză că efectele anticoncurențiale ale acordului din 15 octombrie 1997 continuau să își manifeste efectele în cursul anului următor, Comisia putea să considere că recurenta nu încetase să participe la încălcare în anul 1998. Procedând în acest mod, Tribunalul nu numai că și-a respectat obligația de motivare, permițând astfel părților să îi conteste raționamentul, iar Curții să își exercite controlul în cadrul recursului, ci nici nu a săvârșit vreo eroare de drept în administrarea probelor.
- 47 În această din urmă privință, trebuie, astfel, să se sublinieze că, conform unei jurisprudențe constante a Curții, existența unei practici sau a unui acord anticoncurențial trebuie, în majoritatea cazurilor, să fie dedusă din anumite coincidențe și indicii care, privite în ansamblu, pot constitui, în absența unei alte explicații coerente, dovada unei încălcări a normelor de concurență. Astfel, în ceea ce privește în special o încălcare ce se întinde pe mai mulți ani, faptul că dovada directă a participării unei societăți la această încălcare într-o perioadă determinată nu a fost prezentată nu se opune ca această participare să fie constatată și în această perioadă, cu condiția ca această constatare să se bazeze pe indicii obiective și concordante, lipsa unei distanțări publice a acestei societăți putând fi luată în considerare în această privință (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 septembrie 2015, Total Marketing Services/Comisia, C-634/13 P, EU:C:2015:614, punctele 26-28 și jurisprudența citată).

- 48 Tribunalul nici nu s-a contrazis, nici nu și-a încălcat obligația de motivare considerând că, deși declarația dată de Masco nu ar fi permis, în sine, să se dovedească participarea recurente la schimburile de informații din cursul anului 1998, ea putea fi luată în mod legal în considerare, printre alte elemente, în cadrul seriei de indicii concordante descrise la punctul 203 din hotărârea atacată, pentru a demonstra că în anul 1998 recurenta nu își întrerupsese participarea la practicile ilicite.
- 49 În sfârșit, argumentele recurente trebuie respinse ca inadmisibile în măsura în care repun în discuție aprecierea faptelor și a elementelor de probă efectuată de Tribunal. Astfel, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, aprecierea de către Tribunal a unor elemente de fapt nu poate, în principiu, să fie supusă controlului Curții în cadrul unui recurs. Ca atare, după cum reiese din articolul 256 TFUE și din articolul 58 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, recursul se limitează la chestiuni de drept. În consecință, Tribunalul este singurul competent să constate și să aprecieze faptele pertinente, precum și să aprecieze elementele de probă, cu excepția cazului denaturării acestor fapte și elemente (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 octombrie 2003, Salzgitter/Comisia, C-182/99 P, EU:C:2003:526, punctul 43 și jurisprudența citată).
- 50 În ceea ce privește, în al patrulea rând, reuniunile care au avut loc în anul 1999, trebuie să se constate, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 206 din hotărârea atacată, că Comisia nu s-a întemeiat pur și simplu pe cererea de clemență formulată de Ideal Standard, ci pe un proces-verbal olograf al reuniunii din 6 septembrie 1999, întocmit de un reprezentant al Ideal Standard chiar în aceeași zi a reuniunii ilicite. Contrar celor susținute de recurentă, o asemenea probă, care nu datează de la introducerea de către această societate a cererii sale de clemență în temeiul Comunicării din 2002 privind cooperarea, ci este contemporană cu faptele, astfel cum Tribunalul a arătat la punctul 207 din hotărârea atacată, nu necesită alte probe concordante. Așadar, se impune respingerea acestui argument ca fiind nefondat.
- 51 În ceea ce privește, în al cincilea rând, reuniunea ASI din 12 și din 13 octombrie 2000, trebuie să se constate că argumentele recurente se întemeiază pe o interpretare eronată a punctului 214 din hotărârea atacată. Astfel, contrar celor susținute de recurentă, Tribunalul nu s-a întemeiat pe procesul-verbal al acestei reuniuni pentru a constata că efectele discuțiilor ilicite care au avut loc în anul 1999 s-au manifestat în anul 2000. În plus, prin intermediul acestor argumente se urmărește în esență repunerea în discuție a aprecierii de către Tribunal a elementelor de probă, fără să se dovedească însă o denaturare a acestora. Prin urmare, având în vedere jurisprudența expusă la punctul 49 de mai sus, ele sunt inadmisibile.
- 52 În ceea ce privește, în al șaselea rând, anul 2001, argumentul recurente se întemeiază de asemenea pe o interpretare eronată a hotărârii atacate și, prin urmare, trebuie respins. Astfel, reiese cu claritate din cuprinsul punctelor 215-218 din această hotărâre că Tribunalul nu a reținut participarea recurente la discuțiile ilicite care s-au desfășurat în anul 2001 pentru motivul că cele care avuseseră loc în anul 2000 ar fi continuat să își producă efectele în anul următor. Astfel, la punctele 215-217 din hotărârea menționată, Tribunalul s-a întemeiat pe participarea acestei societăți la mai multe reuniuni în anul 2001, în cursul cărora participanții au convenit cu privire la data la care baremele de prețuri urmau să fie transmise distribuitorilor cu ridicata și cu privire la data creșterii prețurilor, precum și cu privire la concordanța acestor reuniuni cu alte reuniuni desfășurate în anii 2000 și 2001, la care societatea menționată nu a participat, însă în timpul cărora membrii ASI au amintit creșteri de prețuri cifrice începând cu 1 ianuarie 2002.
- 53 În ceea ce privește, în al șaptelea rând, argumentele recurente întemeiate pe insuficiența motivării hotărârii atacate, în sensul că Tribunalul nu a ținut seama de afirmațiile sale referitoare la anii 2002 și 2003, este suficient să se constate că, în cazul fiecăreia dintre reuniunile relevante, la punctele 219-226 ale hotărârii atacate, Tribunalul a făcut trimitere la probe pertinente și la decizia în litigiu înainte de a respinge argumentația recurente ca fiind nefondată. Având în vedere jurisprudența expusă la punctul 42 din prezenta hotărâre, Tribunalul nu avea obligația să răspundă la toate afirmațiile recurente. Prin urmare, argumentele respective ale recurente trebuie să fie respinse.

- 54 În sfârșit, în ceea ce privește argumentele recurente referitoare la reuniunea din 22 ianuarie 2004, trebuie să se constate că recurenta încearcă să repună în discuție aprecierea elementelor de probă efectuată de Tribunal, fără să invoce însă denaturarea acestora. Prin urmare, având în vedere jurisprudența expusă la punctul 49 din prezenta hotărâre, aceste argumente sunt inadmisibile.
- 55 Din cele de mai sus rezultă că se impune respingerea primului motiv ca fiind în parte inadmisibil și în parte nefondat.

Cu privire la al doilea motiv, referitor la existența unei încălcări unice și continue

Argumentația părților

- 56 Prin intermediul celui de al doilea motiv, recurenta susține, în primul rând, că noțiunea juridică de încălcare unică, complexă și continuă este, ca atare, incompatibilă cu articolul 101 TFUE și cu articolul 53 din Acordul privind SEE și, așadar, nu ar trebui aplicată. Astfel, această noțiune ar fi lipsită de orice temei juridic în dreptul Uniunii. În plus, recurenta susține că hotărârea atacată este viciată de o insuficiență a motivării întrucât Tribunalul nu a răspuns la argumentele sale referitoare la acest aspect.
- 57 În al doilea rând, recurenta apreciază, cu titlu subsidiar, că în speță nu erau îndeplinite condițiile recunoașterii unei încălcări unice întrucât Comisia nu a definit piața relevantă și întrucât nu a fost demonstrată existența unui raport de complementaritate între diferitele acțiuni ilicite imputate.
- 58 În al treilea rând, recurenta consideră că, în orice caz, din cauza existenței unor anulări în parte ale deciziei în litigiu în ceea ce privește anumite state membre, în Hotărârea din 16 septembrie 2013, Wabco Europe și alții/Comisia (T-380/10, EU:T:2013:449), în Hotărârea din 16 septembrie 2013, Keramag Keramische Werke și alții/Comisia (T-379/10 și T-381/10, nepublicată, EU:T:2013:457), precum și în Hotărârea din 16 septembrie 2013, Duravit și alții/Comisia (T-364/10, nepublicată, EU:T:2013:477), și din cauză că este posibil ca anumite întreprinderi să nu fi avut cunoștința despre ansamblul încălcării, nu ar putea exista o încălcare globală, astfel cum este definită în această decizie.
- 59 În opinia Comisiei, al doilea motiv trebuie respins.

Aprecierea Curții

- 60 Potrivit unei jurisprudențe constante, o încălcare a articolului 101 alineatul (1) TFUE poate rezulta nu numai dintr-un act izolat, ci și dintr-o serie de acte sau dintr-un comportament continuu, chiar și în cazul în care unul sau mai multe elemente ale acestei serii de acte sau ale comportamentului continuu ar putea constitui în sine și privity izolat o încălcare a dispoziției menționate. Astfel, în ipoteza în care diferitele acțiuni se înscriu într-un „plan de ansamblu”, în considerarea obiectului identic al acestora care constă în denaturarea concurenței în cadrul pieței interne, Comisia are dreptul să stabilească răspunderea pentru aceste acțiuni în funcție de participarea la încălcare privită în ansamblul său (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 iunie 2015, Fresh Del Monte Produce/Comisia și Comisia/Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P și C-294/13 P, EU:C:2015:416, punctul 156, precum și jurisprudența citată).
- 61 O întreprindere care a participat la o asemenea încălcare unică și complexă prin comportamente proprii care intrau în sfera de aplicare a noțiunilor de acord sau de practică concertată având un obiect anticoncurențial, în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE și care aveau drept scop să contribuie la realizarea încălcării în ansamblul său poate fi astfel de asemenea responsabilă, pentru toată perioada participării sale la încălcarea menționată, pentru comportamentele altor întreprinderi în cadrul aceleiași încălcări. O asemenea situație există atunci când se stabilește că întreprinderea în cauză intenționa să

contribuie prin propriul comportament la obiectivele comune urmărite de toți participanții și că cunoștea comportamentele ilicite preconizate sau puse în aplicare de alte întreprinderi pentru atingerea acelorași obiective sau că putea să le prevadă în mod rezonabil și că era pregătită să accepte riscul ce decurgea din acestea (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 iunie 2015, Fresh Del Monte Produce/Comisia și Comisia/Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P și C-294/13 P, EU:C:2015:416, punctul 157, precum și jurisprudența citată).

- 62 Astfel, o întreprindere poate să fi participat în mod direct la toate comportamentele anticoncurențiale care compun încălcarea unică și continuă, caz în care Comisia are dreptul să stabilească în sarcina sa răspunderea pentru toate aceste comportamente și, prin urmare, pentru încălcarea menționată în totalitate. De asemenea, este posibil ca o întreprindere să nu fi participat în mod direct decât la o parte dintre comportamentele anticoncurențiale care compun încălcarea unică și continuă, dar să fi cunoscut toate celelalte comportamente ilicite preconizate sau puse în aplicare de ceilalți participanți la înțelegere pentru atingerea acelorași obiective sau să fi putut să le prevadă în mod rezonabil și să fi fost pregătită să accepte riscul ce decurgea din acestea. Într-un astfel de caz, Comisia are deopotrivă dreptul să stabilească în sarcina acestei întreprinderi răspunderea pentru toate comportamentele anticoncurențiale care compun o asemenea încălcare și, prin urmare, pentru aceasta în totalitate (a se vedea Hotărârea din 24 iunie 2015, Fresh Del Monte Produce/Comisia și Comisia/Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P și C-294/13 P, EU:C:2015:416, punctul 158, precum și jurisprudența citată).
- 63 Pe de altă parte, pentru calificarea a diferite acțiuni drept încălcare unică și continuă nu trebuie să se verifice dacă prezintă o legătură de complementaritate, în sensul că fiecare dintre acestea este destinată să facă față uneia sau mai multor consecințe ale concurenței normale și contribuie, prin intermediul unei interacțiuni, la realizarea ansamblului efectelor anticoncurențiale dorite de autorii acestora în cadrul unui plan global care vizează un obiectiv unic. În schimb, condiția referitoare la noțiunea de obiectiv unic implică necesitatea de a verifica dacă nu există elemente care caracterizează diferitele comportamente ce fac parte din încălcare și care să poată să indice că comportamentele materiale adoptate de alte întreprinderi participante nu au același obiect sau același efect anticoncurențial și, în consecință, nu se înscriu într-un „plan de ansamblu” în considerarea obiectului lor identic care denaturează concurența în cadrul pieței interne (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 decembrie 2013, Siemens și alții/Comisia, C-239/11 P, C-489/11 P și C-498/11 P, nepublicată, EU:C:2013:866, punctele 247 și 248).
- 64 În plus, nu se poate deduce din jurisprudența Curții că articolul 101 alineatul (1) TFUE privește fie doar întreprinderile care își desfășoară activitatea pe piața vizată de restrângerile concurenței ori pe piețe situate în amonte sau în aval sau învecinate cu piața respectivă, fie doar întreprinderile care își limitează autonomia de comportament pe o anumită piață în temeiul unui acord sau al unei practici concertate. Astfel, rezultă dintr-o jurisprudență consacrată a Curții că textul articolului 101 alineatul (1) TFUE se referă în mod general la toate acordurile și practicile concertate care, în raporturi fie orizontale, fie verticale, denaturează concurența pe piața internă, independent de piața pe care părțile își desfășoară activitatea, precum și de faptul că doar comportamentul comercial al uneia dintre acestea este vizat de termenii aranjamentelor în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 octombrie 2015, AC-Treuhand/Comisia, C-194/14 P, EU:C:2015:717, punctele 34 și 35, precum și jurisprudența citată).
- 65 Având în vedere această jurisprudență, trebuie, în primul rând, să se respingă argumentele recurentei potrivit cărora noțiunea juridică de încălcare unică, complexă și continuă ar fi incompatibilă cu articolul 101 TFUE și cu articolul 53 din Acordul privind SEE.
- 66 În al doilea rând, trebuie să se constate că, în mod contrar susținerilor recurente, amintind această jurisprudență la punctele 32-34, 41, 42 și 46-48 din hotărârea atacată, Tribunalul a motivat această hotărâre corespunzător cerințelor legale.

- 67 În al treilea rând, în ceea ce privește argumentul recurenței potrivit căruia condițiile recunoașterii unei încălcări unice nu ar fi întrunite în speță întrucât Comisia nu ar fi definit piața relevantă, trebuie să se constate, astfel cum Tribunalul a arătat în mod întemeiat la punctul 54 din hotărârea atacată și cum admite recurența, că împrejurarea că piețele produselor și geografice acoperite de încălcare sunt distincte nu se opune nicidecum constatării unei încălcări unice. Prin urmare, acest argument este, în orice caz, inoperant.
- 68 În al patrulea rând, la punctele 63-71 din hotărârea atacată, Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept considerând că Comisia putea să concluzioneze în speță în sensul existenței unui obiectiv unic prin care să se demonstreze o încălcare unică. Astfel, pe baza constatărilor factuale efectuate la punctele 66, 69 și 71 din hotărârea atacată, Tribunalul a demonstrat corespunzător cerințelor legale că diferitele comportamente imputate urmăreau același scop, și anume, în cazul tuturor fabricanților de produse și accesorii pentru baie, coordonarea comportamentului lor față de distribuitorii cu ridicata. În această privință, trebuie să se sublinieze că, în mod contrar susținerilor recurenței, noțiunea de obiectiv comun, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 66, 69 și 71 menționate, nu a fost determinată printr-o raportare generală la existența unei denaturări a concurenței pe piețele vizate de încălcare, ci prin raportare la diferite elemente obiective, precum rolul central avut de distribuitorii cu ridicata în circuitul distribuției, caracteristicile acestui circuit, existența unor organisme de coordonare și a unor asociații multiprodus, similitudinea punerii în aplicare a unor acorduri coluzive și suprapunerile materiale, geografice și temporale între practicile în cauză.
- 69 În aceste condiții, fără a fi necesară stabilirea unei legături de complementaritate între practicile imputate, întrucât o încălcare unică și continuă poate fi imputată unor întreprinderi neconcurente și nu necesită o definiție sistematică a piețelor relevante, considerând că recurența răspunde, pe de o parte, pentru participarea sa directă la încălcarea imputată și, pe de altă parte, pentru participarea sa indirectă la această încălcare, deoarece a avut cunoștință despre ansamblul comportamentelor ilicite preconizate sau puse în aplicare de ceilalți participanți la înțelegerea în cauză pentru urmărirea acelorași obiective sau pentru că a putut în mod rezonabil să le prevadă și a fost pregătită să accepte riscul care decurgea din acestea, Tribunalul nu poate fi criticat pentru că a apreciat că Comisia nu a săvârșit nicio eroare concluzionând în sensul existenței în speță a unei încălcări unice și continue.
- 70 În sfârșit, în ceea ce privește argumentația referitoare la anulările în parte ale deciziei în litigiu, pronunțate prin hotărâri ale Tribunalului referitoare la aceeași încălcare precum cea care face obiectul prezentei cauze, trebuie amintit că aprecierea probelor privind diversele piețe naționale este de competența exclusivă a Tribunalului. În măsura în care această argumentație ar urmări repunerea în discuție a existenței unei încălcări unice, complexe și continue, trebuie să se sublinieze că faptul că Tribunalul a anulat în parte decizia în litigiu în măsura în care privește dovada participării la încălcarea imputată a anumitor întreprinderi în cauză pe anumite piețe geografice în perioade determinate nu este suficient pentru a fi repusă în discuție constatarea Tribunalului referitoare la existența unui plan de ansamblu care acoperea cele trei subgrupe de produse și cele șase state membre vizate și a unui obiect identic care denatura concurența. Eventual, asemenea anulări în parte pot conduce doar la o reducere a amenzii aplicate fiecăreia dintre întreprinderile în cauză, în măsura în care piețele geografice relevante au fost luate în considerare în calculul amenzii aplicate acestora.
- 71 În consecință, al doilea motiv trebuie respins ca fiind în parte inoperant și în parte nefondat.

Cu privire la al treilea și la al patrulea motiv, referitoare la controlul de fond și la proporționalitatea amenzii

Argumentația părților

- 72 Prin intermediul celui de al treilea motiv, recurenta arată că, pentru motive de securitate juridică și de garantare a dreptului la un proces echitabil, Tribunalul și Curtea au obligația, în fiecare cauză în care sunt sesizate cu privire la stabilirea de către Comisie a unei amenzi sau a unei penalități cu titlu cominatoriu, să exercite efectiv competența de fond care le este conferită de legiuitorul Uniunii în temeiul articolului 31 din Regulamentul nr. 1/2003, în special într-un context în care nicio normă legală nu prevede o armonizare a sancțiunilor și în care Comisia a aplicat trei metode diferite de calculare a amenzilor în privința anilor 1998-2006.
- 73 Or, în hotărârea atacată, Tribunalul ar fi exercitat doar un control de legalitate a stabilirii cuantumului amenzii, contrar concluziilor recurente.
- 74 Pe de altă parte, recurenta apreciază că, în speță, Tribunalul ar fi trebuit să reducă cuantumul amenzii ținând seama de gravitatea încălcării, care privește doar un număr limitat de state membre, în majoritate mici. În această privință, nu ar fi posibil să se înțeleagă motivul pentru care Comisia a sancționat acțiunile imputate în speță mai sever decât a sancționat înțelegeri de aceeași natură care acopereau întreg teritoriul Spațiului Economic European.
- 75 În plus, recurenta critică faptul că nu a obținut o reducere a cuantumului amenzii din cauza duratei excesive a procedurii administrative, de aproape șase ani în total.
- 76 Prin intermediul celui de al patrulea motiv, recurenta susține că hotărârea atacată încalcă principiul proporționalității, consacrat la articolul 49 alineatul (3) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, din care rezultă că sancțiunea trebuie să reflecte gravitatea încălcării. În această privință, recurenta apreciază că, pentru stabilirea acestei gravități, Tribunalul trebuie să ia în considerare efectele încălcării în discuție asupra pieței, precum și cifrele de afaceri realizate pe piețele relevante, însă nu a procedat în acest mod.
- 77 Tribunalul ar fi trebuit de asemenea să se asigure că cuantumul amenzii prevăzute prin decizia în litigiu era proporțional în termeni absoluți, ceea ce nu este cazul, întrucât o amendă de 6,08 milioane de euro este aplicată pentru un volum de afaceri acoperit de aranjament de aproximativ 3,88 milioane de euro.
- 78 Prin urmare, recurenta solicită Curții să rectifice aceste omisiuni ilicite ale Tribunalului și să reducă ea însăși cuantumul amenzii aplicate.
- 79 Comisia solicită respingerea celui de al treilea și a celui de al patrulea motiv.

Aprecierea Curții

- 80 Potrivit jurisprudenței constante, controlul de legalitate instituit la articolul 263 TFUE implică faptul că instanța Uniunii exercită un control atât de drept, cât și de fapt asupra deciziei atacate în raport cu argumentele invocate de reclamant și are competența de a aprecia probele, de a anula această decizie și de a modifica cuantumul amenzilor (a se vedea Hotărârea din 10 iulie 2014, Telefónica de España/Comisia, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punctul 53, precum și jurisprudența citată).
- 81 Controlul de legalitate este completat de competența de fond care este recunoscută instanței Uniunii la articolul 31 din Regulamentul nr. 1/2003, conform articolului 261 TFUE. Această competență autorizează instanța, dincolo de simplul control al legalității sancțiunii, să substituie aprecierea

Comisiei cu propria apreciere și, în consecință, să anuleze, să reducă sau să majoreze amenda sau penalitatea cu titlu cominatoriu aplicată (a se vedea Hotărârea din 8 decembrie 2011, Chalkor/Comisia, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punctul 63 și jurisprudența citată).

- 82 Pentru a respecta cerințele unui control de fond în sensul articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene în ceea ce privește amenda, instanța Uniunii este obligată, în exercitarea competențelor prevăzute la articolele 261 și 263 TFUE, să examineze orice critică, de drept sau de fapt, prin care se urmărește să se demonstreze că quantumul amenzii nu este adecvat în raport cu gravitatea și cu durata încălcării (a se vedea Hotărârea din 18 decembrie 2014, Comisia/Parker Hannifin Manufacturing și Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, punctul 75, precum și jurisprudența citată).
- 83 Or, exercitarea acestei competențe de fond nu echivalează însă cu un control din oficiu, iar procedura este în contradictoriu. Sarcina de a invoca motive împotriva deciziei atacate și de a prezenta elemente de probă în susținerea acestor motive revine în principiu reclamantului (a se vedea Hotărârea din 18 decembrie 2014, Comisia/Parker Hannifin Manufacturing și Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, punctul 76, precum și jurisprudența citată).
- 84 În această privință, trebuie subliniat că lipsa unui control din oficiu asupra întregii decizii atacate nu încalcă principiul protecției jurisdicționale efective. Astfel, în vederea respectării acestui principiu, nu este indispensabil ca Tribunalul, care este, desigur, ținut să răspundă la motivele invocate și să exercite un control atât de drept, cât și de fapt, să aibă obligația de a efectua din oficiu o nouă cercetare judecătorească completă a dosarului (a se vedea Hotărârea din 8 decembrie 2011, Chalkor/Comisia, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punctul 66).
- 85 Pe de altă parte, în temeiul unei jurisprudențe constante a Curții, Tribunalul este singurul competent să controleze modalitatea în care Comisia a apreciat în fiecare caz particular gravitatea comportamentelor ilicite. În cadrul unui recurs, controlul Curții are ca obiect, pe de o parte, să examineze în ce măsură Tribunalul a luat în considerare în mod corect din punct de vedere juridic toți factorii esențiali pentru aprecierea gravității unui anumit comportament apreciat în lumina articolului 101 TFUE și a articolului 23 din Regulamentul nr. 1/2003 și, pe de altă parte, să verifice dacă Tribunalul a răspuns corespunzător cerințelor legale la toate argumentele invocate în susținerea cererii de reducere a amenzii. Gravitatea încălcărilor dreptului concurenței al Uniunii trebuie să fie stabilită în funcție de un număr mare de elemente, precum în special efectul disuasiv al amenzilor, împrejurările specifice cauzei și contextul acesteia, inclusiv comportamentul fiecăreia dintre întreprinderi, rolul avut de fiecare dintre acestea în instituirea înțelegerii, beneficiul pe care l-au putut obține din aceasta, dimensiunea întreprinderilor și valoarea mărfurilor în discuție, precum și riscul pe care încălcările de acest tip îl reprezintă pentru obiectivele Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iulie 2013, Team Relocations și alții/Comisia, C-444/11 P, nepublicată, EU:C:2013:464, punctele 95, 99 și 100).
- 86 În plus, atunci când se pronunță cu privire la chestiuni de drept în cadrul unui recurs, Curtea nu are sarcina de a substitui, pentru motive de echitate, aprecierea Tribunalului cu propria apreciere atunci când acesta se pronunță, în exercitarea competenței sale de fond, asupra quantumului amenzilor aplicate unor întreprinderi ca urmare a încălcării de către acestea a dreptului Uniunii. Astfel, Curtea ar trebui să constate o eroare de drept săvârșită de Tribunal, ca urmare a caracterului inadecvat al quantumului unei amenzi, doar în măsura în care aceasta ar aprecia că nivelul sancțiunii este nu numai inadecvat, ci și excesiv, până la a fi disproporționat (a se vedea în special Hotărârea din 30 mai 2013, Quinn Barlo și alții/Comisia, C-70/12 P, nepublicată, EU:C:2013:351, punctul 57, precum și jurisprudența citată).
- 87 Al treilea și al patrulea motiv trebuie examinate în lumina acestei jurisprudențe.

- 88 Or, din jurisprudența menționată reiese în mod clar că, în primul rând, controlul de fond privește numai sancțiunea aplicată, iar nu totalitatea deciziei atacate și, în al doilea rând, nici competența de fond, nici controlul de legalitate nu echivalează cu controlul din oficiu și, prin urmare, acestea nu impuneau Tribunalului să procedeze din oficiu la o nouă cercetare judecătorească, completă, a dosarului, independent de criticile formulate de recurentă.
- 89 În speță, trebuie să se constate că, începând cu punctul 335 din hotărârea atacată, Tribunalul a exercitat un control efectiv asupra cuantumului amenzii, a răspuns la diferitele argumente ale recurente și, la punctele 397-402 din această hotărâre, s-a pronunțat asupra concluziilor de reducere a cuantumului amenzii, deci fără să se fi limitat la controlul legalității acestui quantum, contrar celor susținute de recurentă. În această privință, la punctul 384 din hotărârea menționată, Tribunalul a arătat în special că, având în vedere natura deosebit de gravă a încălcării în cauză, coeficientul de 15 % cu titlu de coeficienți „gravitatea încălcării” și „quantum suplimentar” era minim, iar ulterior, la punctele 397-401 din aceeași hotărâre, a apreciat că niciunul dintre elementele prezentate de reclamantele în primă instanță nu justifică o reducere a cuantumului amenzii.
- 90 În ceea ce privește mai precis examinarea gravității încălcării imputate, trebuie să se constate că, la punctul 381 din hotărârea atacată, Tribunalul a amintit printre altele punctul 23 din Orientările din 2006, care prevede că „[a]cordurile orizontale de stabilire a prețurilor, de împărțire a piețelor și de limitare a producției, care sunt în general secrete, se numără, prin însăși natura lor, printre restrângerile cele mai grave ale concurenței. În temeiul politicii din domeniul concurenței, acestea trebuie să fie sever sancționate. În consecință, proporția din vânzări luată în calcul pentru astfel de încălcări se situează, în general, la limita superioară a intervalului”. La punctul 383 din hotărârea menționată, Tribunalul a expus motivarea reținută de Comisie în considerentul (1211) al deciziei în litigiu, potrivit căruia coordonarea orizontală a prețurilor era, prin însăși natura sa, una dintre restrângerile cele mai nocive ale concurenței, iar încălcarea era o încălcare unică, complexă și continuă care acoperea șase state membre și afecta cele trei subgrupe de produse, înainte de a constata, la punctul 384 din aceeași hotărâre, natura deosebit de gravă a încălcării în discuție, care justifică aplicarea coeficientului pentru gravitate de 15 %, și, la punctul 385 din hotărârea atacată, participarea recurente „la grupul central de întreprinderi” care a pus în aplicare încălcarea constatată.
- 91 Întrucât a luat deci în considerare toți parametrii relevanți pentru a aprecia gravitatea încălcării imputate, coordonarea orizontală a prețurilor și participarea recurente la aceasta fiind, pe de altă parte, dovedite, și întrucât a răspuns la argumentele recurente cu privire la acest aspect, Tribunalul nu a săvârșit nicio eroare de drept și a îndeplinit obligația care îi revine de control jurisdicțional efectiv al deciziei în litigiu.
- 92 În ceea ce privește aprecierea duratei excesive a procedurii administrative, trebuie amintit că, deși încălcarea principiului respectării termenului rezonabil de către Comisie poate justifica anularea unei decizii adoptate la finalul unei proceduri administrative întemeiate pe articolele 101 și 102 TFUE întrucât presupune și o încălcare a dreptului la apărare al întreprinderii în cauză, o asemenea încălcare a principiului respectării termenului rezonabil, presupunând că este dovedită, nu poate conduce la o reducere a cuantumului amenzii aplicate (a se vedea în special Hotărârea din 9 iunie 2016, CEPASA/Comisia, C-608/13 P, EU:C:2016:414, punctul 61, și Hotărârea din 9 iunie 2016, PROAS/Comisia, C-616/13 P, EU:C:2016:415, punctul 74, precum și jurisprudența citată). Or, în speță, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 75 din prezenta hotărâre, este cert că, prin intermediul argumentului său privind aprecierea incorectă de către Tribunal a duratei excesive a procedurii administrative, recurenta urmărește numai obținerea unei reduceri a cuantumului amenzii care i-a fost aplicată.
- 93 Prin urmare, fără a lua în considerare temeinicia sa, acest argument trebuie respins ca fiind inoperant.

- 94 În sfârșit, în ceea ce privește proporționalitatea cuantumului amenzii aplicate ca atare, recurenta nu prezintă niciun argument de natură să demonstreze că nivelul sancțiunii aplicate este inadecvat sau excesiv. În această privință, argumentul potrivit căruia cuantumul unei amenzi de 6,08 milioane de euro ar fi disproporționat în raport cu cifra de afaceri vizată de înțelegere, în cuantum de 3,88 milioane de euro, trebuie respins. Astfel, este cert că, în speță, cuantumul amenzii aplicate Villeroy & Boch și filialelor acesteia a fost redus astfel încât să nu depășească 10 % din cifra de afaceri totală a acestora realizată în cursul exercițiului financiar precedent, conform articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003. Or, această limită garantează deja ca nivelul acestei amenzi să nu fie disproporționat în raport cu dimensiunea întreprinderii, astfel cum este determinată de cifra sa de afaceri globală (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, EU:C:2005:408, punctele 280-282).
- 95 În consecință, al treilea și al patrulea motiv trebuie respinse ca fiind în parte inoperante și în parte nefondate.
- 96 Întrucât niciunul dintre motivele invocate de recurentă nu a fost admis, se impune respingerea recursului în totalitate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 97 Potrivit articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, atunci când recursul nu este fondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată. Potrivit articolului 138 alineatul (1) din acest regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia a solicitat obligarea recurente la plata cheltuielilor de judecată, iar recurenta a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară și hotărăște:

1) Respinge recursul.

2) Obligă Villeroy & Boch Austria GmbH la plata cheltuielilor de judecată.

Semnături